

INDIVIDUALIZACE

„Je způsob diferenciacie výuky, při níž se zachovávají heterogenní třídy jako základní sociální jednotka a provádí se diferenciacie vnitřní, obsahová i metodická, respektující individuální zvláštnosti dětí.“

Průcha, Walterová, Mareš, 2009

Jedinečnost dítěte:

- Věk
- Pohlaví
- Potřeby
- Temperament
- Schopnosti
- Styl učení
- Zájmy

Temperament

- Úroveň aktivity
- Pravidelnost
- Extraverze/introverze
- Přizpůsobivost
- Intenzita reakcí
- Nálada
- Vytrvalost
- Pozornost
- Citlivost

Obr. 12 Schéma vlastností a typů temperamentu podle Eysencka (Balcar, K.: Úvod do studia psychologie osobnosti. Praha, SPN 1983, s. 97).

Samostatná práce

- Vyplňte dotazník
- Vyberte dítě z Vaší třídy, které se Vám jeví jako „problémové“ a vyplňte dotazník znovu
- V čem se shodujete a v čem rozcházíte?
- Co z toho můžeme vyvodit pro výchovu a vzdělávání dětí?

Typy učení:

- Vizuální typ
- Auditivní/verbální typ
- Haptický/kinestetický typ
- Verbálně-abstraktní typ

RVP PV

- jedná se o výchovu a vzdělávání, které **je zaměřeno na dítě, jeho potřeby, zájmy a schopnosti**
- úkolem školy je umožnit každému dítěti rozvinout maximálně svůj potenciál a to v takových podmínkách, které respektují jeho individualitu

Formulace cíů

- nevycházejí z obsahu vzdělávání a nejsou formulovány předmětově (jako tomu bylo v rámci výchovných složek – např. cíle výtvarné výchovy), ale **vycházejí od dítěte** - jsou zaměřeny k jeho osobnosti (rozvoji a učení dítěte....), a **jsou integrované** (zahrnují celou osobnost dítěte)
- **nerozlišujeme jednotlivé izolované discipliny** (dříve označované jako „složky“ výchovy)

Nové strategie a metody

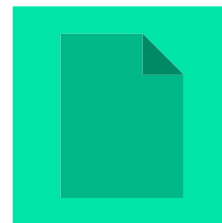
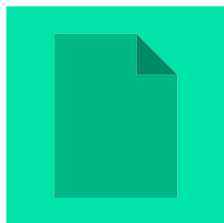
- **vzdělávání se realizuje nejen v řízených činnostech, ale průběžně, ve veškerém vzdělávání, ve všech situacích,** k nimž v mateřské škole dochází
- dítě se učí především na základě své interakce s okolím a **svou vlastní činností (spontánní)**
- metoda prožitkového učení je založena na **přímých zážitcích dítěte a** vychází z jeho **samostatné činnosti, individuální volby,** z jeho zvědavosti a potřeby objevovat.

INDIVIDUALIZACE

VYŽADUJE, ABY PEDAGOG
ROZLIŠOVAL NÁROKY NA DĚTI
A BRAL V ÚVAHU JEJICH
RŮZNÉ PŘEDPOKLADY
(7 typů intelligence)

Vztah individualizace ke schopnostem dítěte:

TYPY INTELIGENCE

- verbální
- logicko-matematická
- prostorová
- hudební
- tělesně-kinestetická
- interpersonální
- intrapersonální
- přírodní

SAMOSTATNÁ PRÁCE

- Zamyslete se nad svojí vlastní osobou a pokuste se graficky vyjádřit, jak si myslíte, že jste na tom vy samy. Velikost jednotlivých výsečí v kruhu by měla vyjadřovat vaše schopnosti v jednotlivých oblastech.
- **K čemu může být učitelce užitečná znalost rozložení svých vlastních inteligencí?**
- **Jak je možné poznatky o existenci rozmanitých inteligencích využít při plánování a realizaci výchovně vzdělávacích činností.**

NEJČASTĚJŠÍ ODPOVĚDI:

- ... tam, kde mám inteligence rozvinuté silně, je moje „parketa“. V tomto směru jsem dobrá a právě v těchto oblastech mohu dát dětem nejvíce ...
- ...nebudu se s dětmi zbytečně pouštět do činností, v nichž si nejsem moc jistá a které já sama moc neovládám. Mohla bych tak dětem spíše uškodit...
- ...tam, kde mám slabiny na sobě mohu pracovat a snažit se tak posílit i ty oblasti, v nichž mám nedostatky ...
- ...je dobré si uvědomit, že i já mám nějaké slabé stránky a že nemůžu po dětech vyžadovat, aby byly ve všem dokonalé. Vede mě to k větší toleranci vůči druhým...
- ...při plánování činností pro děti bychom se měly snažit zajistit, aby činnosti dětem nabízené byly rozmanité, pokrývaly všechny typy inteligencí...

Shrnutí:

Není nutné, aby **učitelka** dokázala všechny činnosti dětem předvést. Její úloha spočívá spíše v tom, že pro tyto činnosti **zajistí podmínky** (materiály, pomůcky, připraví prostředí). Připraveným prostředím učitelka **nepřímo řídí** a **ovlivňuje** učení dětí (poskytuje jim tzv. nedirektivní podporu). **Samotnou realizaci** činností pak už **nechá na dětech**. V takovou chvíli **ustupuje do pozadí** a funguje **v roli pozorovatele a pomocníka**. Je-li nabídka aktivit pestrá a odpovídá-li svým zaměřením celé paletě schopností (všem inteligencím), pak je zajištěna jedna ze základních podmínek individualizace.

Jak zajistit, aby mělo každé dítě příležitost učit se podle svých předpokladů a schopností:

UVĚDOMIT SI JEDINEČNOST KAŽDÉHO DÍTĚTE -

Každé dítě je nositelem jedinečného vzoru a časového průběhu vývoje, stejně tak jako individuální osobností s jedinečným stylem učení, temperamentem, potřebami, zájmy, **charakteristickou strukturou inteligence, vloh a schopností.**

PLÁNOVAT BOHATOU NABÍDKU ČINNOSTÍ - Připravili učitelka takových **činností dostatečné množství** a mají-li děti **možnost si mezi nimi vybrat** takové, které odpovídají jejich zájmům a schopnostem, učinila tak jeden z velmi významných kroků k individualizovanému vzdělávání.

Takto připravené činnosti umožňují dětem:

- vybrat si aktivitu, která odpovídá jejich schopnostem a zájmům
- zažít úspěch
- pracovat svým vlastním tempem a uplatnit vlastní styl při řešení problému
- pracovat samostatně, rozhodovat se, být zodpovědný za svoji práci
- spolupracovat ve skupině a osvojovat si tak sociální dovednosti

LITERATURA

- BRIERLEY, J. *7 prvních let života rozhoduje*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-109-6
- BRUCEOVÁ, T. *Předškolní výchova*. Praha: Portál, 1996.
- BURDÍKOVÁ, L., KREJČOVÁ, V. Jedna z cest, jak si vytvořit nové kurikulum pro svoji mateřskou školu (2. část). *In Vedení mateřské školy, koncepce rozvoje školy a její realizace*. Praha: RAABE, 2002, s.18-22.
- HAVLÍNOVÁ, M., VENCÁLKOVÁ, E. a kol. *Kurikulum podpory zdraví v mateřské škole (aktualizovaný program)*. Praha : Portál, 2006. ISBN 80-7376-061-5
- HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2004.
- KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouza deprivantů*. Praha : Makropulos, 1997.
- KOVALIKOVÁ, S. *Integrovaná tematická výuka*. Kroměříž: Spirála, 1995. ISBN 8-901873
- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha)*. Praha : MŠMT, 2001. ISBN 80-211-0372-8
- Národní zpráva o stavu předškolní výchovy, vzdělání a péče o děti předškolního věku v České republice*. Praha : MŠMT, 2000. ISBN 80-7168-746-4
- OPRAVILOVÁ, E., GEBHARTOVÁ, V. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-847-3
- PELIKÁN, J. *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava: Amosium servis, 1995. ISBN 80-85498-27-8
- PREKOPOVÁ, J. *Malý tyran*. Praha : Portál, 1993.
- Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Věstník MŠMT, sešit 2, Ročník LXI, únor 2005.